

Clinton davası: Suç mu, günah mı?

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Clinton davası gitgide daha sorunlu bir hal alıyor ve iç içe geçen dairelerden oluşmuş bir yapıyı andırmaya başlıyorsa bu aslında geç modern zamanların karmaşık dokusundan kaynaklanan bir sonuç olarak düşünülmelidir. İçinde bulunulan

dönemin toplum-birey alanına düşürdüğü izler elbette bu davada da görülmektedir. Fakat bunların tümünün üzerinde keşiştiği birkaç temel olgudan söz edilebilir.

1) Suç toplumsal bir kavramdır. Hukukun belirlediği birey tanımını yok etmemek kaydıyla toplum adına karar oluşturan yasa-mahkeme aracılığıyla belirlenir. Oysa günah, bütün kurumsal ilişkilerinin dışında ve ötesinde, bireyin kabul ettiği bir vicdani çerçeve içinde ve son kerte de onun kişisel anlayışı bağlamında ortaya çıkar. Eğer bu kavram toplumsal boyutta belirlenmeye başlarsa bu dinin kurumsallaşması ve içtihadlar, vs. aracılığıyla bir hukuk normu kazanması demektir. Sekülerizm suçla günah arasındaki ilişkinin koparılması sürecidir ki, bu da günahın suç olmaktan çıkarılması demektir.

Bugün, Protestan kökenleri nedeniyle ve daha Tocqueville'in daha 19. yüzyılın başında saptadığı üzere Avrupa'ya nazaran daha uhrevi bir sekülerizm anlayışına sahip olan ABD'de geç modern dönemde Clinton davası bir kez daha suçla günah kavramını iç içe geçirmektedir. Vicdani sınırın nerede bittiği kamusal yargının nerede başladığı belirlenemez olmuştur. Tartışma bu noktada daha da büyüyecek ve sonuçta vicdani günahın da yargılanıp yargılanmadığı sorgulanacaktır.

2) Olup bitenler ve yayımlanan rapor iki hususa teka-bül etmektedir. İlkin, özel yaşamın sonuna gelinip gelinmediği karar verilmesi gereken bir noktadadır. Bu, pornografinin tanımını kökünden değiştirecek bir sorudur. Gündelik hayatın hemen her noktasının pornografik olabileceğiraporun yazımından çıkarılan bir sonuçtur. Dolayısıyla pornografinin tekillik içinde yaşanan şey değil onun dışı sunumu olduğu, özel alana maruz kalanların pornografi üreten bir konumda bulunduğu bir kez daha anlaşılmıştır. İkincisi, eğer özel yaşamın artık bittiği bir noktada duruluyorsa bu, onun yeniden kurulması sürecinin bireysel vicdandan geçeceğini ortaya koymuştur.

Bu hususun altında 'ilk taş' kavramı önemli bir rol oynamaktadır. Clinton'ı yaşadığı cinsel ilişkiden ötürü

yargılamak, yargı sürecini vicdanında başlatan kişinin bizatihi kendisini kendi vicdanında ne derecede akladığı sorusunu gündeme getirecektir. Benzeri bir edimde kendisi de bulunmuş olan kişinin bu defaki yaklaşımı kamusal alanda tezahür eden soyut durumun aslında bireysel vicdani-özel alanda somutlanmıyorsa hiçbir anlam taşımayacağını gösterecektir. O nedenle bu dava neresinden bakılırsa bakılsın kamusal alanın ve orada öne çıkan erkin vicdanla olan ilişkisinin önemini vurgulayan ve bireysel ahlakın ne olduğunu irdeleyen bir dava olmuştur.

3) Son nokta bütün bu karmaşık yapı platonik 'toplumsal iyi'nin ve liberalizmin çok tartıştığı 'kamusal yarar'ın sınır şartlarını da gözden geçirme sürecine dönüşecektir. Bunu doğal karşılamak gerekir. Çünkü, içinde bulunduğumuz geç modern zamanlar kamusal yararın ve 'ortak iyi'nin bir çoğunluk sorunu olmadığını belirlemektedir. Eğer tekillik düzeyinde somutlanamıyorsa ortak iyi tiranlıktan öteye gitmiyordur. Bu da yargılamanın ne için yapıldığını yeniden sormayı gereksinen bir olgudur.

Clinton davası, her büyük ve kamusal davada yargılananın aslında yargılayan olduğunu bir kez daha vurgulamıştır. Hele röntgencilik ve teşhirciliğin bu kertede sistematik olduğu bir dönemde bu büsbütün böyledir.